

Jaką formę opodatkowania PIT wybrać?

PRZEWODNIK WWP DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

JAKĄ FORMĘ OPODATKOWANIA PIT WYBRAĆ?

Przewodnik WWP dla przedsiębiorców

Na wybór formy opodatkowania dochodu w PIT przedsiębiorcy mają czas **do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym osiągnięto pierwszy przychód** – czyli w przypadku większości przedsiębiorców **do 20 lutego danego roku**. Co istotne, **po upływie tego terminu wybór staje się wiążący aż do końca roku podatkowego** – niezależnie od tego, czy rzeczywiste wyniki finansowe okażą się inne niż zakładane. Właśnie dlatego wybór formy opodatkowania warto dobrze przemyśleć.

Aby **mądrze wybrać sposób opodatkowania**, trzeba najpierw **zrozumieć, jak działają poszczególne reżimy podatkowe**, czym się od siebie różnią i jakie realne obciążenia generują – nie tylko w teorii, ale w praktyce.

DLA ZABIEGANYCH

Zapamiętaj:

1. Wybór opodatkowania PIT dokonywany jest na początku roku w terminie do 20 lutego i obowiązuje przez cały rok
2. Ryczałt dobrze sprawdza się przy działalności z niskimi kosztami i wysokimi marżami.
3. Skala podatkowa to rozwiązanie efektywne, dopóki nie wpadasz w drugi próg podatkowy (może okazać się szczególnie korzystne dla osób stosujących ulgi i wspólne rozliczenie).
4. W przypadku podatku liniowego pamiętaj o 4,9% składki zdrowotnej i daninie solidarnościowej.

1

DLACZEGO FORMA OPODATKOWANIA TO DECYZJA STRATEGICZNA, A NIE TECHNICZNA

Dla wielu przedsiębiorców wybór formy opodatkowania dochodu w PIT sprowadza się do jednego pytania: *Jak zapłacić najniższy podatek?*

To naturalne, ale jednocześnie **zbyt wąskie podejście**.

Forma opodatkowania wpływa nie tylko na wysokość podatku dochodowego, ale również na:

- składkę zdrowotną,
- możliwość korzystania z ulg i preferencji,
- sposób rozliczania strat,
- elastyczność w planowaniu inwestycji,
- bezpieczeństwo podatkowe w razie kontroli,
- a w dłuższej perspektywie – na rozwój biznesu.

Dlatego zanim dokonamy wyboru opodatkowania na najbliższy rok, pamiętajmy o uwzględnieniu tych kwestii.

2

TRZY FORMY OPODATKOWANIA PIT

Przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą ma do wyboru trzy podstawowe formy opodatkowania:

1. **Skala podatkowa (zasady ogólne)** – 12% i 32%
2. **Podatek liniowy** – 19%
3. **Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych** – stawki od 2% do 17%

Każda z nich opiera się na innym mechanizmie, inaczej traktuje koszty, inaczej „waży” ulgę podatkową, a także ma wpływ na sposób wyliczenia składki zdrowotnej. Dlatego porównywanie ich wyłącznie przez pryzmat stawki procentowej jest najczęstszym i najdroższym błędem.

SKALA PODATKOWA – KIEDY KLASYKA NADAL WYGRYWA

3.1. Jak działa skala podatkowa

Skala podatkowa to podstawowy sposób opodatkowania dochodów osób fizycznych, w tym przedsiębiorców. Podatek liczony jest od dochodu, czyli różnicy między przychodem a kosztami jego uzyskania.

Obowiązują dwie stawki:

- 12% do 120 tys. zł,
- 32% od nadwyżki ponad ten próg.

Dodatkowo funkcjonuje kwota wolna od podatku (30 tys. zł), co w praktyce oznacza, że dochód w tym zakresie w ogóle nie jest opodatkowany. Co oznacza, że efektywne opodatkowanie dochodu w ramach pierwszego progu to 9%.

3.2. Składka zdrowotna na skali podatkowej

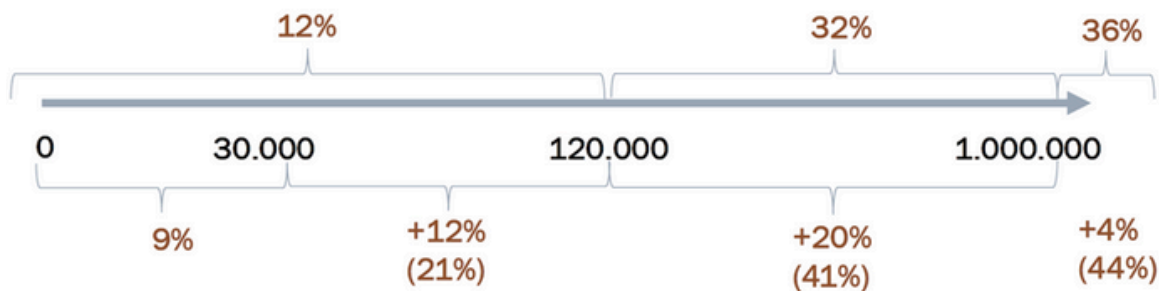
Na skali podatkowej składka zdrowotna wynosi 9% dochodu. Nie podlega odliczeniu od podatku, ani nie stanowi ona kosztu, co oznacza, że jest realnym, dodatkowym obciążeniem fiskalnym. Nie mamy tu także kwoty wolnej, co w praktyce oznacza, że składka naliczana jest od pierwszej złotówki dochodu.

W praktyce więc:

- im wyższy dochód, tym wyższa składka,
- brak górnego limitu powoduje, że przy wysokich dochodach skala szybko traci na atrakcyjności.

SKALA PODATKOWA

Skala podatkowa (zasady ogólne) – podstawowy sposób rozliczania podatku obowiązującym zarówno przedsiębiorców jak i osoby fizyczne nieprowadzące własnej działalności.

3.3. Kiedy skala podatkowa ma sens

Oto jak wyglądają faktyczne obciążenia dochodu w reżimie skali podatkowej:

Skala podatkowa często jest korzystna dla przedsiębiorców, którzy:

- osiągają umiarkowane dochody,
- korzystają z ulg podatkowych (np. ulga na dzieci, rehabilitacyjna, termomodernizacja, IKZE),
- planują wspólne rozliczenie z małżonkiem,
- ponoszą istotne koszty uzyskania przychodu.

4

PODATEK LINIOWY – 19%, KTÓRE RZADKO WYNOSI 19%

4.1. Mechanizm podatku liniowego

Podatek liniowy polega na opodatkowaniu dochodu jedną stałą stawką – **19%**, niezależnie od jego wysokości. Na pierwszy rzut oka wygląda to atrakcyjnie, zwłaszcza dla osób przekraczających drugi próg skali podatkowej.

Pamiętaj jednak o tym, że najlepiej zarabiający przedsiębiorcy mogą wpaść w tzw. daninę solidarnościową. To dodatkowy 4% podatek liczony od nadwyżki ponad 1 mln zł dochodu (nie tylko z działalności gospodarczej, ale także umowy o pracę, stosunku powołania czy sprzedaży udziałów lub jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych).

4.2. Składka zdrowotna przy podatku liniowym

Przy podatku liniowym składka zdrowotna wynosi **4,9% dochodu**.

I teraz kluczowy detal, na którym wielu przedsiębiorców „wywraca kalkulator”:

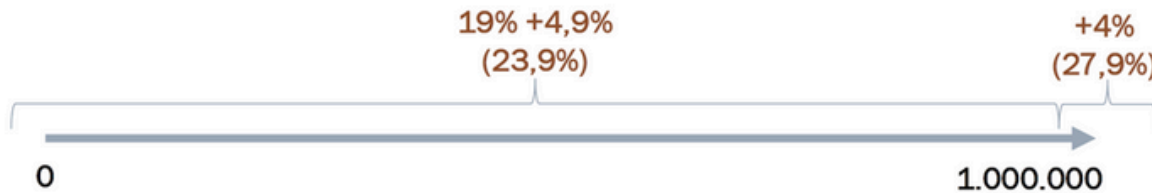
- składki zdrowotnej **nie można odliczyć od podatku**,
- jeśli jednak została zapłacona, to przedsiębiorca może:
  1. **zaliczyć ją do kosztów uzyskania przychodu**, albo
  2. **odliczyć od dochodu** (czyli zmniejszyć dochód do opodatkowania).

W 2026 r. łącznie można w ten sposób rozliczyć maksymalnie **14 100 zł**.

PODATEK LINIOWY

Podatek liniowy – bez względu na wielkość dochodu, podatek obliczany jest według tej samej stawki procentowej.

4.3. Ograniczenia podatku liniowego

Podatek liniowy oznacza rezygnację z wielu preferencji:

- brak wspólnego rozliczenia z małżonkiem,
- brak większości ulg podatkowych (z wyjątkiem ulgi B+R, ulgi na ekspansję czy robotyzację),
- brak kwoty wolnej.

Dlatego liniowy PIT najlepiej sprawdza się u przedsiębiorców:

- z wysokimi i stabilnymi dochodami,
- bez ulg rodzinnych,
- z wysokimi kosztami uzyskania przychodów.

Podatek liniowy a skala podatkowa

Dochód roczny	120.000 zł	160.000 zł	230.000 zł
Formy opodatkowania			
Skala podatkowa (koszty)	NFZ 10.800 zł PIT 10.800 zł Razem 21.600 zł	NFZ 14.400 zł PIT 23.600 zł Razem 38.000 zł	NFZ 20.700 zł PIT 46.000 zł Razem 66.700 zł
Podatek liniowy (koszty)	NFZ 5.880 zł PIT 21.683 zł Razem 21.600 zł	NFZ 7.840 zł PIT 28.910 zł Razem 36.750 zł	NFZ 11.270 zł PIT 41.762 zł Razem 53.032 zł

RYCZAŁT – NAJTAŃSZY PODATEK, JEŚLI WIESZ, CO ROBISZ

5.1. Na czym polega ryczałt

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych polega na opodatkowaniu przychodu (a nie dochodu!). To kluczowa różnica w porównaniu do skali podatkowej i podatku liniowego.

W tym reżimie podatkowym koszty uzyskania przychodu nie mają znaczenia – niezależnie od tego, ile realnie wydajesz na prowadzenie biznesu, nie obniżają one podatku do zapłaty. Podatek liczony jest wyłącznie od przychodu.

Warunkiem stosowania ryczałtu jest m.in. nieprzekroczenie limitu przychodów w wysokości 2 mln euro rocznie (w poprzednim roku podatkowym).

Ustawodawca przewidział jednak również wyłączenia podmiotowe i przedmiotowe. Z ryczałtu nie możesz skorzystać m.in. jeżeli:

- uzyskujesz przychody z prowadzenia **aptek, kantorów** oraz **handlu częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych**,
- **wytwarzasz wyroby objęte podatkiem akcyzowym**, z wyjątkiem wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- świadczysz usługi lub sprzedajesz towary na rzecz **byłego pracodawcy**, u którego w bieżącym i poprzednim roku podatkowym wykonywałeś te same czynności w ramach stosunku pracy.

Kluczowym elementem ryczału jest stawka podatku, która nie jest jedna i stała, jak przy podatku liniowym.

Stawka ryczału:

- wynosi od 2% do 17%,
- jest uzależniona od rodzaju faktycznie wykonywanej działalności,
- a nie od wysokości osiąganego przychodu czy dochodu.

To oznacza, że dwaj przedsiębiorcy z takim samym przychodem mogą zapłacić **zupełnie inny podatek**, jeżeli wykonują różne usługi lub sprzedają różne towary.

👉 **Wniosek praktyczny:** w ryczałcie **nie wygrywa ten, kto ma najwyższe koszty**, ale ten, kto **prawidłowo kwalifikuje swoją działalność do właściwej stawki!**

Rodzaj działalności	Przykłady czynności	Stawka ryczału
Handel (sprzedaż towarów)	sprzedaż produktów fizycznych, e-commerce, hurtownie	3%
Usługi gastronomiczne (bez alkoholu)	restauracje, bary, catering (bez sprzedaży alkoholu powyżej 1,5%)	3%
Usługi budowlane	roboty budowlane, remonty, wykończenia wnętrz	5,5%
Najem	wynajem mieszkań, domów, lokali użytkowych, samochodów	8,5% do 100 000 zł 12,5% od nadwyżki
Usługi IT / programistyczne	tworzenie oprogramowania, aplikacji, systemów IT	12%
Usługi marketingowe i doradztwo finansowe	kampanie reklamowe, social media, copywriting, SEO, doradztwo finansowe	15%

Rodzaj działalności	Przykłady czynności	Stawka ryczałtu
Usługi medyczne	Działalność lekarzy i stomatologów	14%
Usługi gastronomiczne (bez alkoholu)	Działalność tłumaczy, adwokatów, notariuszy, radców prawnych, biegłych rewidentów, księgowych,	17%

Ważna uwaga praktyczna

Ta sama działalność **może podlegać różnym stawkom ryczałtu**, jeżeli w ramach firmy wykonujesz **różnego rodzaju czynności** (np. programowanie + doradztwo). W takim przypadku konieczne jest **prawidłowe wyodrębnienie przychodów** i zastosowanie odpowiednich stawek.

Nieprawidłowa kwalifikacja stawki ryczałtu jest jedną z najczęstszych przyczyn sporów z organami podatkowymi.

5.2. Składka zdrowotna przy ryczałcie

Składka zdrowotna przy tej formie opodatkowania jest **ryczałtowa**, zależna od poziomu przychodów, a nie od faktycznego dochodu. To jedna z jej największych zalet – składka jest przewidywalna i oderwana od realnej marży. Progi liczy się **od przychodu narastająco od początku roku** – jeśli w trakcie roku przekroczysz próg, zmienia się wysokość składki. Możesz również w trakcie roku opłacać składkę zdrowotną w sposób uproszczony, według wielkość przychodu za rok poprzedni, a po zakończeniu roku dokonasz ostatecznego rozliczenia składki w terminie do 20 maja roku następnego (może wyjść dopłata/zwrot).

Roczny przychód (narastająco)	Podstawa wymiaru składki	Miesięczna składka zdrowotna*	Roczny koszt składki (12 mies.)*
do 60 tys. zł	60% przeciętnego wynagrodzenia	498,35 zł	5 539,92 zł
60 tys. zł do 300 tys. zł	100% przeciętnego wynagrodzenia	830,58 zł	9 233,16 zł
powyżej 300 tys. zł	180% przeciętnego wynagrodzenia	1 495,04 zł	16 619,64 zł

5.3. Najczęstsza pułapka ryczału

Ryczałt potrafi być najtańszą formą opodatkowania.

Ale bywa też zabójczy podatkowo, gdy:

- **masz wysokie koszty prowadzenia działalności**, których nie możesz w żaden sposób odliczyć,
- **błędnie zaklasyfikujesz faktycznie wykonywane czynności** do niewłaściwej stawki ryczału,
- **prowadzisz działalność mieszaną** (np. usługi + doradztwo), a **nie rozdzielasz prawidłowo przychodów** według stawek.

6

KRÓTKIE CASE STUDY

Wyobraźmy sobie przedsiębiorcę, który w skali roku osiąga przychody w wysokości 290 tys. zł przy jednoczesnych kosztach działalności na poziomie 140 tys. zł. Jak będą kształtować się jego podatki oraz składka zwrotna w zależności od wybranej formy opodatkowania?

Porównanie: skala vs liniowy

Forma opodatkowania	Podstawa do PIT	PIT	Składka zdrowotna	Suma: podatek + zdrowotna	Efektywne opodatkowanie
Skala podatkowa	150 000 zł	20 400 zł (z kwotą wolną 30 000 zł)	13 500 zł (9% dochodu)	33 900 zł	22,60%
Podatek liniowy 19%	150 000 zł → 142 650 zł (po „odliczeniu” składki 7 350 zł od dochodu)	27 104 zł	7 350 zł (4,9% dochodu)	34 454 zł	22,97%

Przy tych parametrach „skala” minimalnie wygrywa z „liniowym” (ok. 554 zł rocznie różnicy) – głównie dzięki kwocie wolnej.

Ryczałt (tu decyduje stawka – więc pokazuję widełki)

W ryczałcie **nie ma znaczenia 140 tys. kosztów** – podatek liczysz od **przychodu 290 000 zł.**

Stawka ryczałtu (przykładowa)	Podatek ryczałtowy od 290 000 zł	Składka zdrowotna (próg 60–300k)	Suma: podatek + zdrowotna	Efektywne opodatkowanie
3% (handel/gastro bez alkoholu)	8 700 zł	9 966 zł	18 666 zł	12,44%
5,5% (budowlanka)	15 950 zł	9 966 zł	25 917 zł	17,28%
12% (IT)	34 800 zł	9 966 zł	44 767 zł	29,84%
15% (marketing /doradztwo)	43 500 zł	9 966 zł	53 467 zł	35,64%
17% (wybrane wolne zawody)	49 300 zł	9 966,66 zł	59 267 zł	39,51%

Przy **wysokich kosztach** ryczałt jest świetny tylko, jeśli łapiesz się na **niską stawkę** (np. 3% lub 5,5%).

JAK PODEJŚĆ DO WYBORU FORMY OPODATKOWANIA W PRAKTYCE

Wybór formy opodatkowania to **proces decyzyjny**, a nie jednorazowy strzał oddany w styczniu „na czuja”. Dobrze dobrana forma podatku powinna **wspierać rozwój biznesu**, a nie tylko minimalizować daninę w danym roku.

W praktyce warto:

- **policzyć co najmniej dwa, a najlepiej trzy warianty** opodatkowania – z uwzględnieniem podatku i składki zdrowotnej,
- **spojrzeć na liczby w ujęciu rocznym**, a nie tylko przez pryzmat miesięcznych zaliczek,
- **uwzględnić plany rozwojowe** (wzrost przychodów, inwestycje, zmiana modelu biznesowego),
- pamiętać, że **forma opodatkowania to narzędzie**, które można – a wraz z rozwojem biznesu wręcz **trzeba** – zmieniać.

PODSUMOWANIE

Nie istnieje jedna „najlepsza” forma opodatkowania dla wszystkich przedsiębiorców. Istnieje tylko **najlepiej dopasowana** do konkretnej sytuacji: poziomu dochodów, struktury kosztów, planów rozwojowych i tolerancji na ryzyko podatkowe.

Pamiętaj, że najdroższy podatek to ten, którego **nie policzyłeś wcześniej**.

MONIKA PODSIEDLIK

Radca prawny | Doradca podatkowy

PARTNER W WWP.WIDACKI, WIDACKA, PODSIEDLIK KANCELARIA PRAWNA S.K.A.

Monika specjalizuje się w prawie podatkowym oraz reorganizacjach podmiotów gospodarczych i grup kapitałowych oraz doradztwie transakcyjnym, gdzie łączy znajomość przepisów podatkowych z prawem gospodarczym i korporacyjnym.

Jako doradca podatkowy opiniuje działania pod względem ich skutków podatkowych szukając najbardziej optymalnych rozwiązań. Reprezentuje także klientów w postępowaniach i kontrolach podatkowych oraz postępowaniach sądowych.

WIDACKI, WIDACKA, PODSIEDLIK — KANCELARIA PRAWNA S.K.A.

mail biuro@wwpkancelaria.p

telefon +48 608 493 848 | +48 12 448 35 45

Kraków ul. Karmelicka 47, 31-128 Kraków

krs 0000956030 | nip 6762472344 | regon 6762472344